

Lasteaedade rahuloluküsitluste tagasiside 2017

Orava Kool

Mis on rahulolu ja miks on vaja seda hinnata?

Eesti elukestva õppe strateegia 2020 seadis 2014. aastal sihiks, et erinevate osapoolte rahulolu elukestva õppe toimimisega peab Eestis kasvama. Nii õppeasutused, pidajad kui riik on palju pingutanud, et õpikeskkonda ja õpikäsitus uued ning luua lapse arengut soodustav õpi- ja kasvukeskkond. Alates 2015. aastast alustati Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel riiklikult korraldatud rahuloluküsitluste läbiviimisega üldhariduskoolide õpilaste hulgas. 2016. aasta lõpuks valmisid uued küsimustikud hindamaks rahulolu kõigil haridustasemetel, sh alushariduses. Suuremate sihtrühmadena lisandusid õpetajad ja lapsevanemad. Uusi küsitlusi hakati laialdasemalt katsetama 2017. aastal, lasteaedades viidi andmekogumine läbi kevadel. Sarnasel moel jätkatakse küsitluste korraldamist ka järgnevatel aastatel. 2018. aastal osalevad rahuloluküsitlustes kõik lasteaiaid, edaspidiselt toimuvad lasteaedade küsitlused iga kolme aasta tagant.

Rahuloluküsitluste eesmärgiks on anda ülevaade erinevate osapoolte rahulolust ning selle muutumisest ajas. Tagasiside toetab õppe- ja kasvatustöö tugevuste ja nõrkuste märkamist, aidates nii suunata õppeprotsessi ja kasvatustöö arendamist õppeasutustes ning soodustades õppega seotud osaliste teabevahetust ja koostööd.

Rahulolu hindamisele lähenetakse maailmas erinevalt. Käesolevates küsitlustes vaadeldi õpetajate ja lapsevanemate lasteaia rahulolu kui subjektiivset heaolu: st isiklikku lasteaia seotud kogemust, mis lähtub vastaja õpikeskkonnaga seotud tunnetest ja meeleoludest (nt kuidas õpetaja ennast töökeskkonnas tunneb, kas talle meeldib töö käia). Subjektiivse heaolu mõttes kajastavad rahuloluhinnangud vastaja suhet keskkonda, aga ei kirjelda objektiivseid keskkonna tunnuseid. Samas olukorras võib üks inimene olla rahulolev ja teine mitte.

Kuidas ja mida mõõtsime?

SA Innove viis 2017. aasta mais läbi uued katselised rahuloluküsitlused lasteaedade valimil. Andmeid koguti ligikaudu 2300 õpetajalt ja 7000 lapsevanemalt rohkem kui 200 erinevast lasteaiaist. Valimi põhine katsetamine võimaldas testida uute küsimustike struktuure ja omadusi.

Lasteaia rahulolu mõõtmise aluseks on teadusuuringutel põhinev mudel. Kokkuvõtvalt hinnati vastajate (1) üldist lasteaia seotud heaolu kogemust, (2) rahulolu spetsiifiliste lasteaia õpi- ja kasvatuskeskkonna tahkudega ning (3) rahulolu mõningate lasteaiaavälise teguritega, mis võiksid õpetajatel ja lapsevanematel lasteaia rahuloluga seostuda. Heaolu hindamisel tugineti enesemääratlusteooriale¹, mis näeb inimese sisemise motivatsiooni kujunemise ja heaolu kogemise olulise sisendina kolme põhivajaduse - autonoomia, enesetõhususe/kompetentsuse ja seotuse - küllaldast rahuldatus. Lasteaia õpi- ja kasvatuskeskkonna puhul vaadeldi nii keskkonna sotsiaalset (nt õpetajate tegevus, juhtkonna toetus, suhted ja koostöö) kui ka füüsilist külge (nt õppevahendid, ruumid, toitlustus). Keskkonna sotsiaalse külje avamisel käsitleti ka õppetöö iseloomu, kogudes andmeid mõningate tunnuste kohta, mis kajastaksid õpikäsituse muutumist². Lasteaiaavälise teguritena, mis võiksid rahuloluga seostuda, käsitleti üldiseid hinnanguid alushariduse korraldusele, lapsevanematel ka näiteks rahulolu lasteaia asukohaga jne.

Õpetajad on haridusprotsessiga igapäevaselt tihedalt seotud, nad on osa hariduskeskkonnast, millest nad on pidevalt mõjutatud ja mida nad saavad ka ise mõjutada³. Tänu aktiivsele osalusele haridusprotsessis, saavad nad adekvaatselt hinnata nii keskkonda kui protsessi ennast. Lasteaialaste puhul on ka lapsevanemad hariduse protsessiga võrdlemisi palju seotud ning nii on lapsevanematelt võimalik saada vahendatud tagasisidet lapse rahulolu kohta. Sageli on

¹Ryan ja Deci (2000), Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being, American Psychologist, 55, 68-78

²Vt ülevaadet õpikäsituse muutumise põhjustest, eesmärkidest ja selle seostest lasteaikultuuriga www.hm.ee/opikasitus.

³Lukk, M., Sammul, M., Tamm, A., Leijen, A., Adov, L., Aksel, M., Themas, A. (2016). Kontseptsioon ja mõttevahendid hindamaks rahulolu üld-, kutse- ja kõrgharidusega ning täiendusõppe võimalustega. Tartu: Tartu Ülikool.

lapsevanemate rahulolu mitmemõõtmeline ning sisaldab hinnanguid nii kasvatustegevustega seotud kui mitte seotud teguritele⁴.

Rohkem informatsiooni rahuloluküsitluste ja -kontseptsiooni kohta saab HTMi veebilehelt www.hm.ee/rahulolu.

Tagasiside

Järgnev kokkuvõte annab ülevaate Teie lasteaia õpetajatelt ja lapsevanematelt kogutud andmetest. Tagasisidet anname sihtrühma kohta, kui sinna kuulus vähemalt **5 vastajat**. Raportis on läbivaldt Teie lasteaia tulemusi (nii õpetajate kui ka lapsevanemate hinnanguid) kõrvutatud vastava sihtrühma üldise keskmise tulemusega, mis võimaldab jälgida, millistel teemadel ja kuivõrd Teie lasteaia hinnangud üldisest pildist erinevad.

Tulemusi on raportis esitatud kahel viisil:

1. Latentsete tunnuste keskmiste hinnangute joonised. Latentsete tunnuste puhul mõõdeti ühte nähtust mitme üksikväitega. Iga vastajale arutati tunnuse keskmine hinnang, lasteaia keskmine hinnang kõikide selle lasteaia vastajate hinnangute keskmisena. Keskmistele hinnangutele on lisatud usalduspiirkonda tähistavad jooned (näitavad vahemikku, kus mõõdetud rühma hinnangu parameeter 95% tõenäosusega asetseb). Graafik võimaldab otsustada, kas Teie lasteaia vastajate hinnang on kõikide lasteaegade vastajate keskmisest hinnangust erinev ning kas erinevus on statistiliselt oluline. Erinevused ei ole statistiliselt olulised, kui võrreldavate gruppide keskmiste tulemuste usalduspiirkonnad omavahel kattuvad. Kui keskmiste usalduspiirkonnad omavahel ei kattu, on võrreldavate gruppide keskmised statistiliselt usaldusväärselt erinevad. Väited, millega lapsevanemate ja õpetajate latentseid tunnuseid mõõdeti, leiate **tabelist 1 ja 2**.

2. Üksikväidete sagedusjoonised. Joonistel on kuvatud iga üksikväite vastuste jaotus protsentides. Nii õpetajad kui ka lapsevanemad andsid rahuloluhinnanguid 5 punktilise Likerti skaalal (1 - ei ole üldse nõus, 2 - pigem ei ole nõus, 3 - natuke nõus ja natuke vastu, 4 - pigem olen nõus, 5 - olen täiesti nõus). Enamus üksikväidete puhul tähendab väitega nõustumine suuremat rahulolu hinnatud aspektiga. Negatiivsed väited, mille puhul suurem nõustumine tähendab rahulolematust hinnatud aspektiga, on joonistel välja toodud teistsuguse värviskeemiga (lilla värviskeem). Lisaks on kasutatud ka kolmandat värviskeemi (roheline), kus väiteid on hinnatud tavapärasest teistsugusel skaalal või on parema tagasiside andmise eesmärgil võrreldud omavahel teatud gruppide hinnanguid.

Tagasiside on võrdlemise mahukas. Iga sihtrühma puhul saate tagasisidet ca 20 eri tunnuse kohta.

Mida tagasiside lugemisel kindlasti arvesse võtta?

1. Rahuloluhinnangud on subjektiivsed ning sõltuvad ühtaegu nii vastajast endast (nt tema ootused ja väärtused) kui ka tema kokkupuudetest keskkonnaga. Vastused ei iseloomusta otseselt lasteaeda, vaid vastaja individuaalset suhet lasteaiaiga. Näiteks võib iga vanema kokkupuude oma lapse lasteaiaiga olla mingil määral erinev, millest on tingitud ka nende poolt antavate hinnangute erinevused. Tulemuste varieerumine lasteaias ja erinevused kõikide vastajate keskmisest tasemest aitavad märgata, millistes valdkondades tuntakse ennast paremini ja milliseid kogetakse vähem meeldivatena. See info aitab märgata valdkondi, kus tuleks olukord lähemalt uurida (mis on nt rahulolematuse täpsemad allikad) ja seeläbi otsida viise heaolu parandamiseks.

2. Tulemuste usaldusväärsust mõjutab oluliselt küsitluses osalenute arv. Kui osalejaid on vähe, siis ei ole tulemused esinduslikud ning võivad olla kallutatud (osalesid nt keskmisest enam rahulolevad või rahulolematud inimesed). Mida suurem on vastajate osakaal, seda veenvamad peaksid lasteaia jaoks saadud tulemused olema (hea oleks vastamise tase 75% või enam). Hindamaks, kas osalenud lapsevanemate arv Teie lasteaias on esinduslik, tuleks arvestada, et iga lapse kohta Teie lasteaias võiks küsitlusele olla vastanud vähemalt üks lapsevanem. Lapsevanemate ligikaudsele arvule peaks kõige täpsema hinnangu suutma anda just iga lasteaia enda personal.

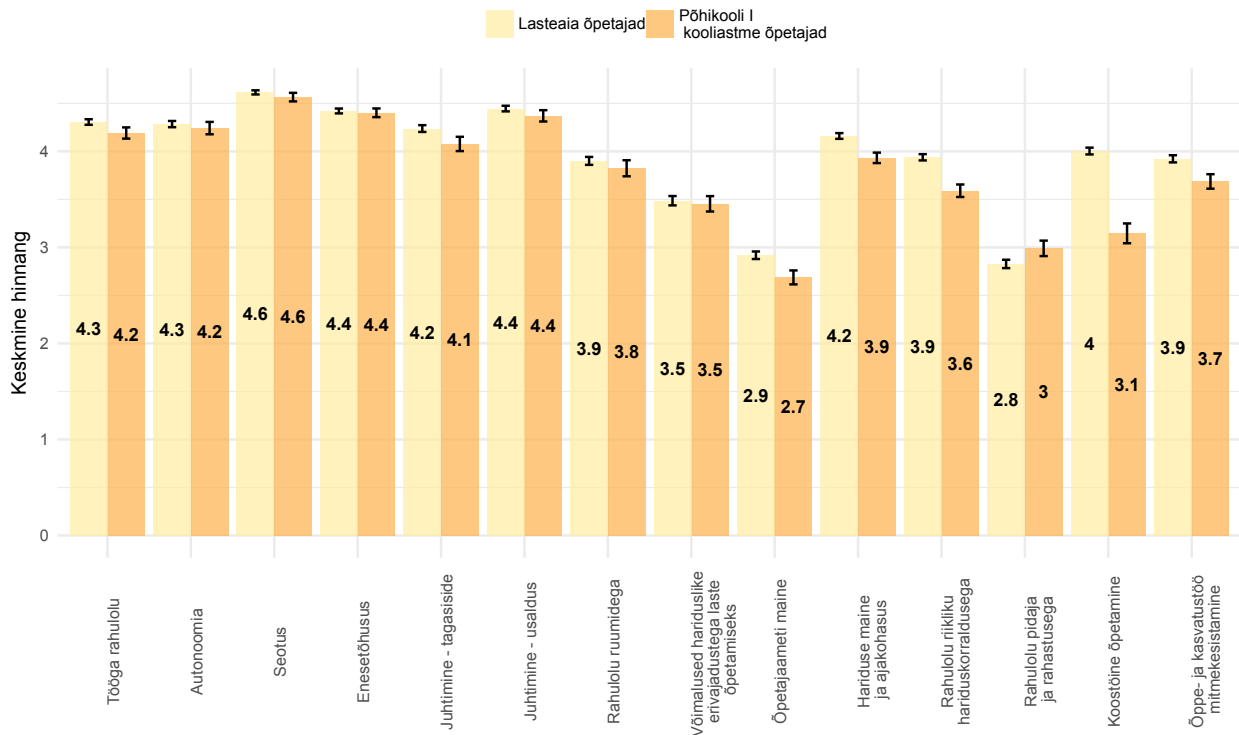
⁴Friedman, B. A., Bobrowski, P. E., Geraci, J. (2006). Parents' school satisfaction: Ethnic similarities and differences. *Journal of Educational Administration*, 44(5), 471-486.

3. Lasteaia tulemuste tõlgendamisel tuleks jälgida, kas tulemused iseloomustavad üksnes Teie lasteaeda, või on need omased ka vastava sihtgrupi üldisele tulemusele. Numbrilise tagasiside tõlgendamisel tuleks tähelepanu pöörata ebatavalistele tulemustele, mis üldisest pildist palju erinevad. Selliste tulemuste leidmisel peaks lasteaed vastavale valdkonnale kindlasti tähelepanu pöörama ja töötama selle nimel, et rahulolu tõsta.

Lasteaia ja põhikooli 1.-3. klassi õpetajate rahuloluhinnangute erinevused

Joonisel number 1 on ära toodud lasteaia ja põhikooli esimese kooliastme õpetajate hinnangud erinevatele motivatsioonilistele ning kooli ja lasteaia sisestele ja välistele aspektidele. Joonisel kajastatakse tunnuseid, mida erinevatel haridustasemetel õpetavate õpetajate puhul samamoodi mõõdeti. Statistiliselt usaldusväärselt erinevaid hinnanguid annavad alushariduse ja põhihariduse esimese kooliastme õpetajad tööga rahulolule, juhtimisele (tagasiside), kõikidele koolivälistele aspektidele ning samuti õpikäsituse muutumist kajastavatele tunnustele. Kõikide aspektidega, va rahulolu pidaja ja rahastusega, paistavad rahuleavamad olevat lasteaedade õpetajad.

Joonis 1. Lasteaedade ja põhikooli 1.-3. klassi õpetajate hinnangute erinevused: hinnangute keskmised ja 95% usaldusvahemikud

Tabel 1. Õpetajate küsitlusega hinnatud latentset tunnused.

ÕPETAJAD	
Latentne tunnus	Väited, millega latentset tunnust hinnati
Õpetaja tööga rahulolu	
Tööga rahulolu	Olen oma tööga rahul. Tunnen ennast tööl hästi.
Õpetaja põhivajaduste rahuldatus	
Autonoomia	Tunnen, et saan tööl olla mina ise. Tunnen, et saan teha tööd nii nagu ma ise parimaks pean.
Enesetõhusus (kompetentsus)	Tunnen ennast tööl kompetentsena. Tunnen ennast õppe- ja kasvatustegevustes enesekindlalt. Minu ettevalmistus õpetaja tööks on piisav.
Seotus	Ma saan kolleegidega hästi läbi. Kolleegid aitavad mind, kui seda vajan.
Õpetaja rahulolu lasteaiakeskkonna erinevate aspektidega	
Juhtimine - usaldus	Vahetu juht usaldab mind. Vahetu juht mõistab mind.
Juhtimine - tagasiside	Vahetu juht tunnustab mind hea töö korral. Vahetu juht huvitub tagasiside saamisest.
Õpetaja suhted lastega	Ma saan lastega hästi läbi. Õpetajad on lastele eeskujuks.
Ruumid	Olen rahul rühmaruumidega. Olen rahul õpetajatele mõeldud töö- ja puhkeruumidega.
Võimalused hariduslike erivajadustega laste õpetamiseks	Meie lasteaias pakutakse õpetajatele tuge erivajadustega laste õpetamiseks. Meie lasteaias on võimalused erivajadustega laste õpetamiseks.
Õpetaja rahulolu lasteaiaväliste aspektidega	
Õpetajaameti maine	Olen rahul õpetajate kuvandiga meedias. Eestis väärtustatakse õpetajaid.
Alushariduse maine ja ajakohasus	Alushariduse maine Eestis on hea. Eestis antav alusharidus on ajakohane.
Rahulolu riikliku hariduskorraldusega	Olen rahul riikliku õppekava suundumuste ja arengutega. Olen rahul alushariduse korraldusega Eestis.
Rahulolu lasteaiapidaja ja rahastusega	Olen rahul alushariduse õppe- ja kasvatustegevuste rahastamisega Eestis. Olen rahul lasteaiapidaja (riik, kohalik omavalitsus või eraettevõtja) toetusega lasteaiale.
Õpetaja hinnang lasteaiainele	
Lasteaia maine	Olen uhke, et töötan just selles lasteaias. Soovitaksin siin töötamist ka teistele õpetajatele.
Õpetaja hinnang aktiveerivate õppe- ja kasvatustegevuste kasutamisele	
Õppe- ja kasvatustöö mitmekesisustamine	Mulle meeldib viia õppe- ja kasvatustegevust läbi väljaspool lasteaeda. Kaasan hea meelega õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisse alustavaid õpetajaid, praktikante, lapsevanemaid jt.
Koostöö õpetamine	Annan kolleegidele tagasisidet nende töö kohta. Küllastan kolleegide õppe- ja kasvatustegevusi.

Tabel 2. Lapsevanemate küsitlusega hinnatud latentset tunnused.

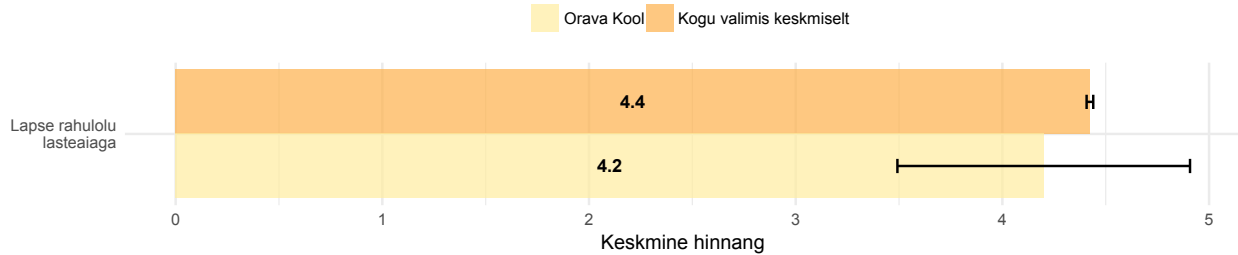
LAPSEVANEMAD	
Latentne tunnus	Väited, millega latentset tunnust hinnati
Vanema hinnang lapse rahulolule lasteaiaga	
Lapse rahulolu lasteaiaga	Minu laps tunneb end lasteaias hästi. Minu laps tuleb enamasti lasteaiast heatujulisena.
Vanema hinnang lapse põhivajaduste rahuldatusesele lasteaias	
Lapse autonoomia toetamine	Minu laps saab lasteaias vabalt oma arvamusi ja ideid väljendada. Minu lapse lasteaias toetatakse lapse iseseisvust. Minu lapse õpetajad arvestavad minu lapse arvamusega.
Lapse enesetõhususe toetamine	Lasteaias käimine on suurendanud minu lapse enesekindlust. Lasteaias käimine on parandanud minu lapse võimet kontrollida oma käitumist ja valitseda oma tundeid.
Lapse suhe õpetajatega	Õpetajad hoolivad minu lapsest. Minu lapse ja õpetajate vahel on head suhted.
Vanema ja lasteaiasuhetud	
Lapsevanema suhe õpetajatega ja tagasiside saamine	Lapsevanemana on mul kerge oma lapse õpetajatega suhelda. Saan õpetajatelt tagasisidet oma lapse tegevuse ja arengu kohta.
Vanema rahulolu lasteaiakeskkonna erinevate aspektidega	
Õppevahendid	Minu lapse rühmas on lastele sobivad mänguvahendid. Minu lapse rühmas on sobivad vahendid laste õpetamiseks.
Rahulolu lahtiolekuaegadega	Olen rahul lasteaias lahtiolekuaegadega. Olen rahul lasteaias töökorraldusega suvekuudel.
Vanema rahulolu lasteaiaväliste aspektidega	
Rahulolu alusharidusega	Eestis antav alusharidus on ajakohane. Olen rahul alushariduse korraldusega Eestis.
Vanema hinnang lasteaias mainele	
Lasteaias maine	Olen rahul, et minu laps käib just selles lasteaias. Soovitaksin oma lapse lasteaias ka teistele.

Lapsevanemate tagasiside

Teie lasteaiast osales küsitluses: 5 lapsevanemat

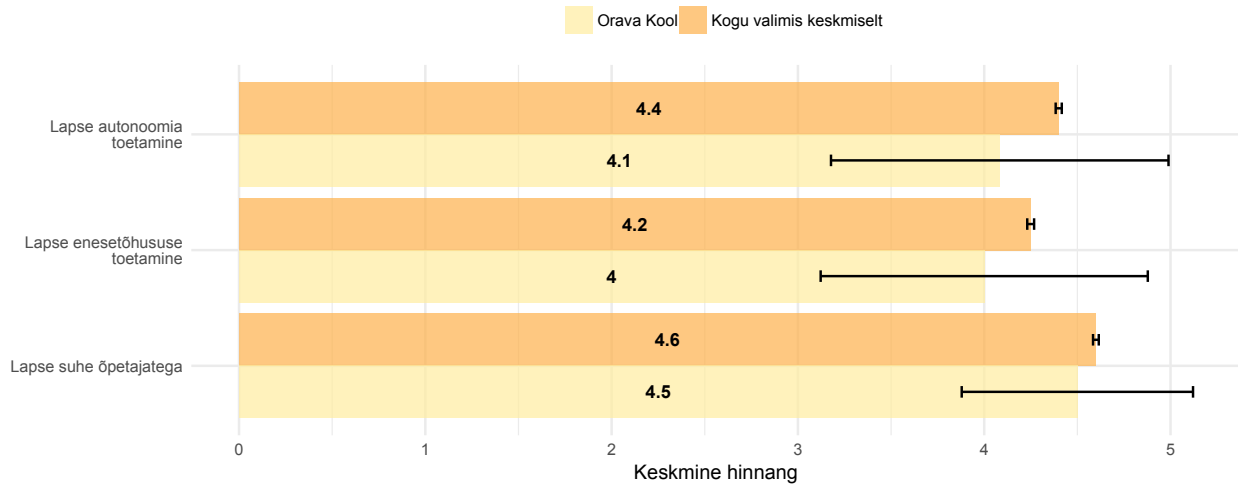
Lapsevanema hinnang oma lapse rahulolule lasteaiaga

Joonis 1. Lapse rahulolu lasteaiaga: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

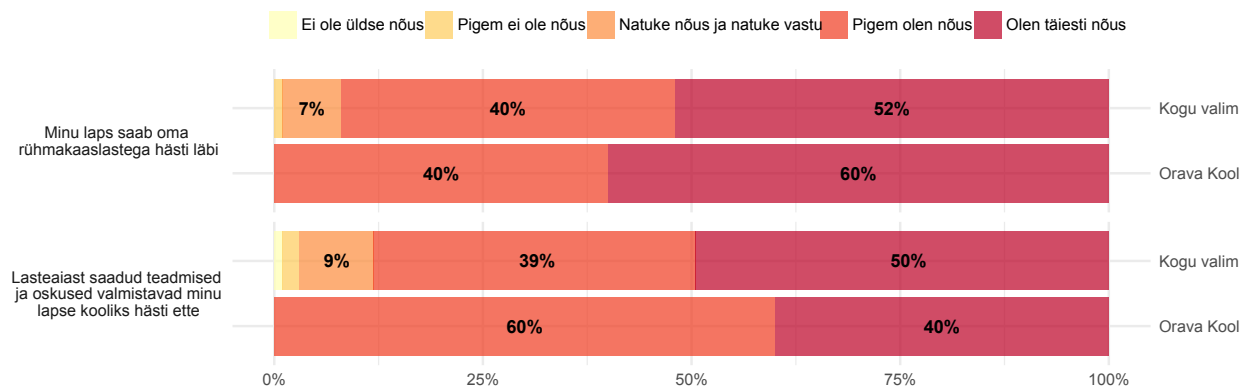

Lapsevanema hinnang oma lapse põhivajaduste rahuldatusel lasteaias

Joonis 2. Lapse põhivajaduste rahuldatus lasteaias: hinnangute keskmised ja 95% usaldusvahemikud

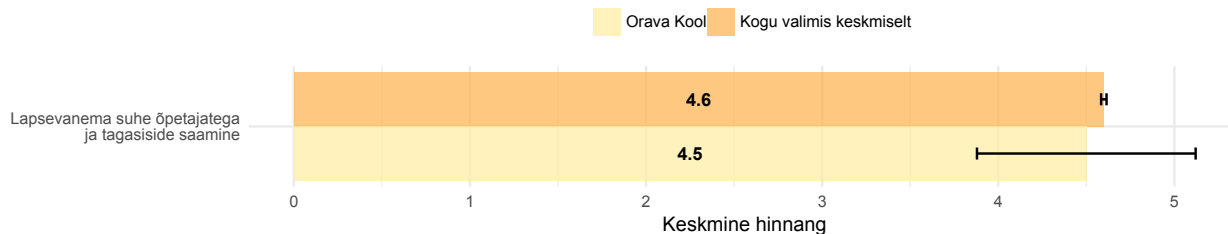

Joonis 3. Lapse seotus rühmakaaslastega ja ettevalmistus kooliks

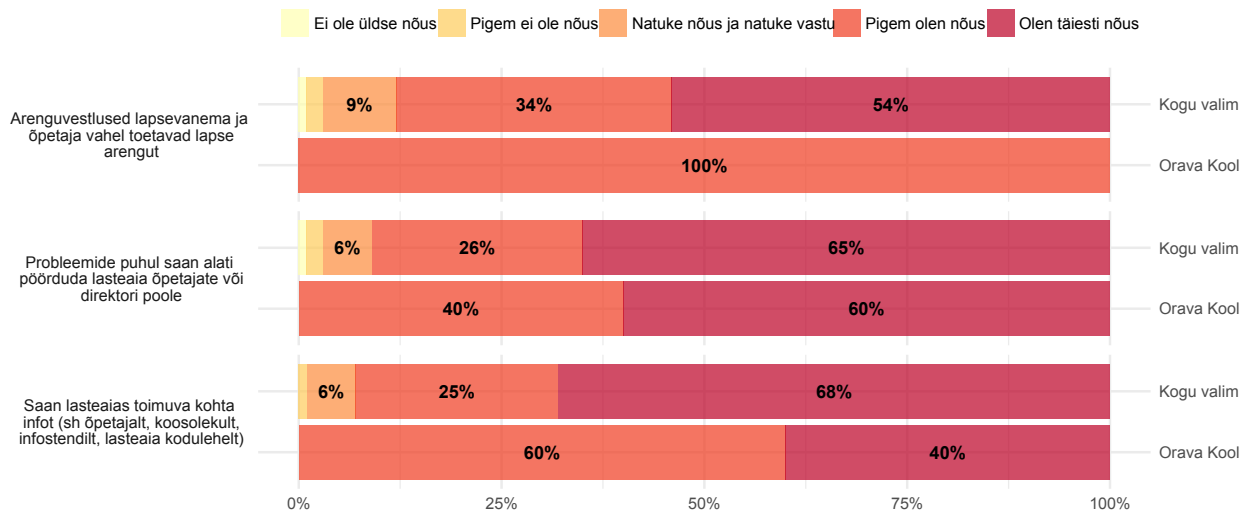

Lapsevanema ja lasteaia suhted ning koostöö

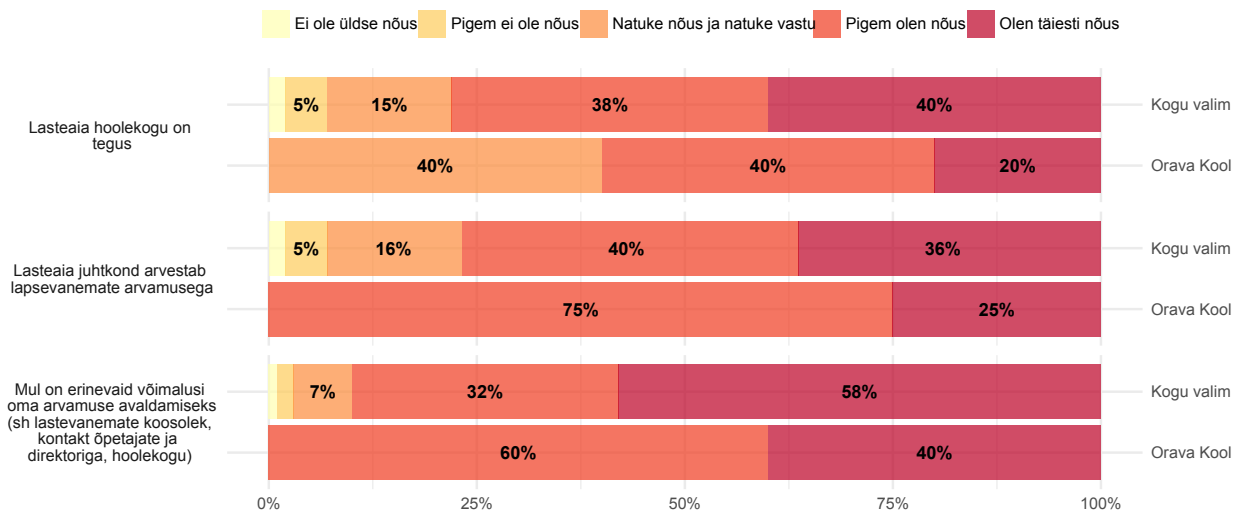
Joonis 4. Lapsevanema suhe õpetajatega ja tagasiside saamine: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

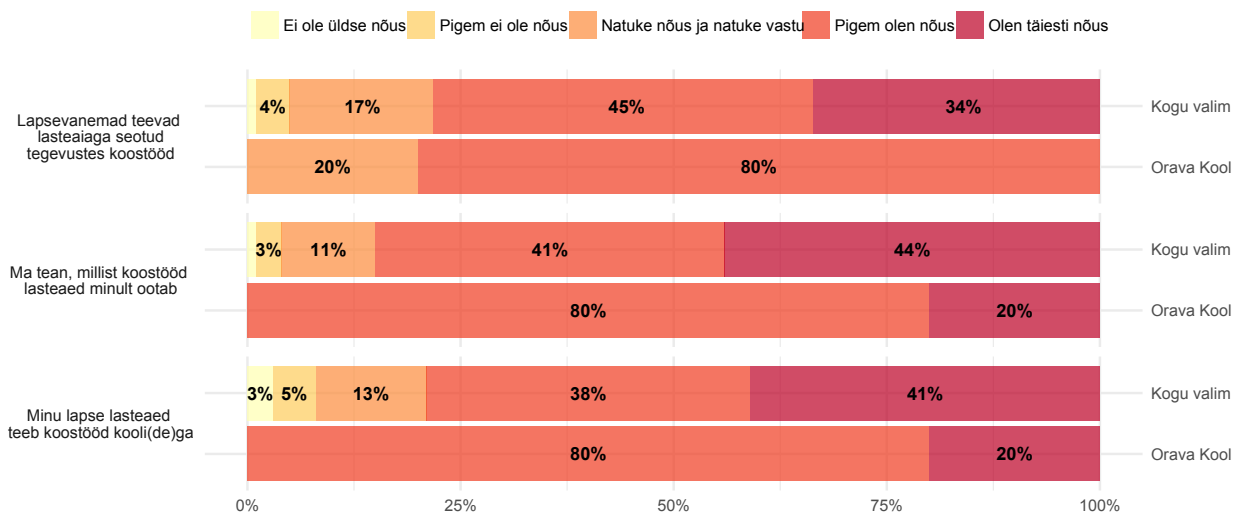
Joonis 5. Lapsevanema informeeritus ning lasteaia poolne abivalmidus ja toetus

Joonis 6. Lapsevanemate kaasatus lasteaia tegemistesse

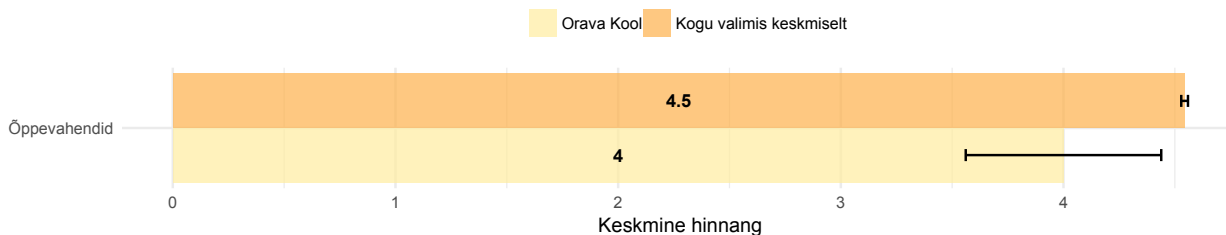

Joonis 7. Koostöö tegemine

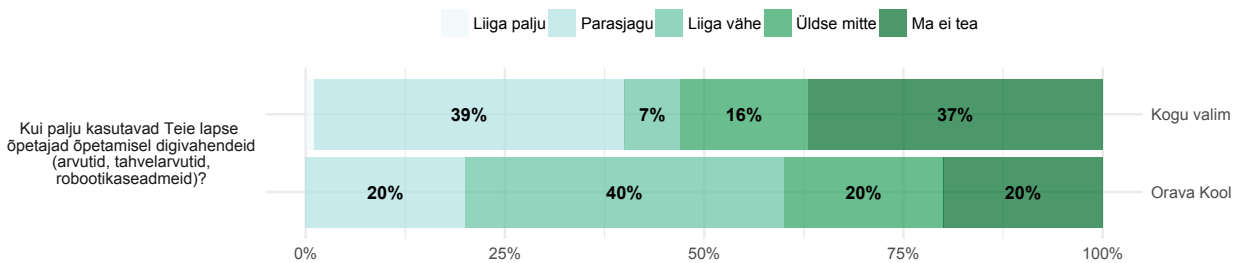

Lapsevanema rahulolu lasteaiakeskkonna erinevate aspektidega

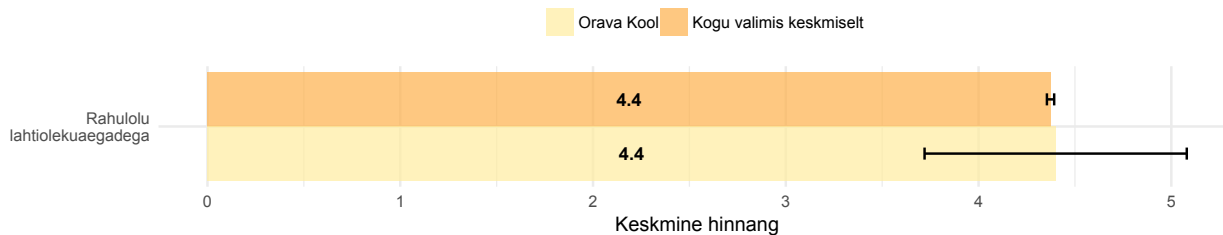
Joonis 8. Rahulolu õppevahenditega: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

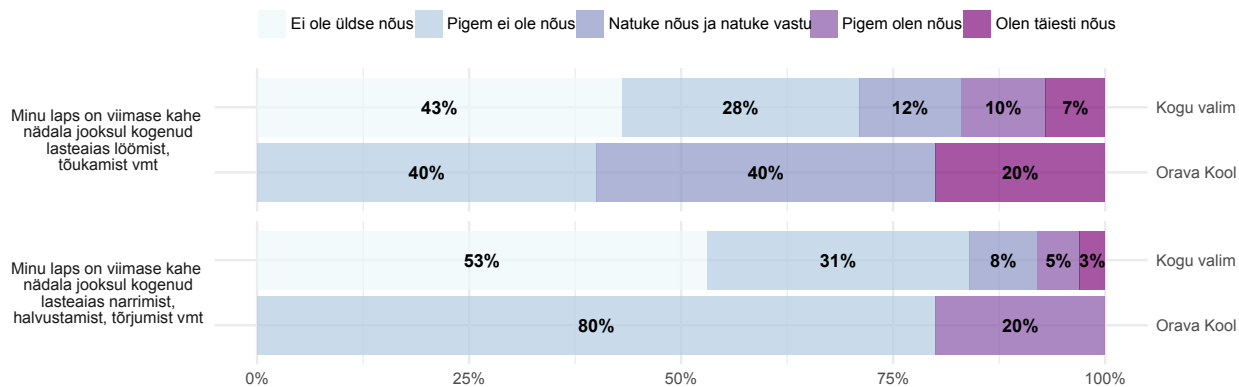
Joonis 10. Digivahendite kasutamine õppetöös

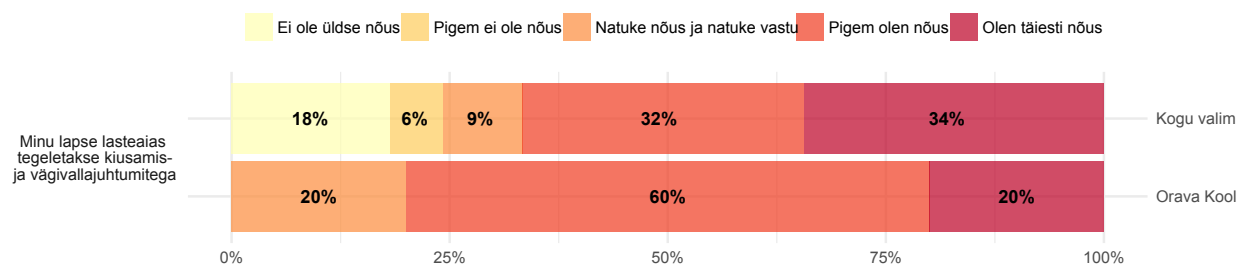
Joonis 11. Rahulolu lasteaia lahtiolekuaegadega: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

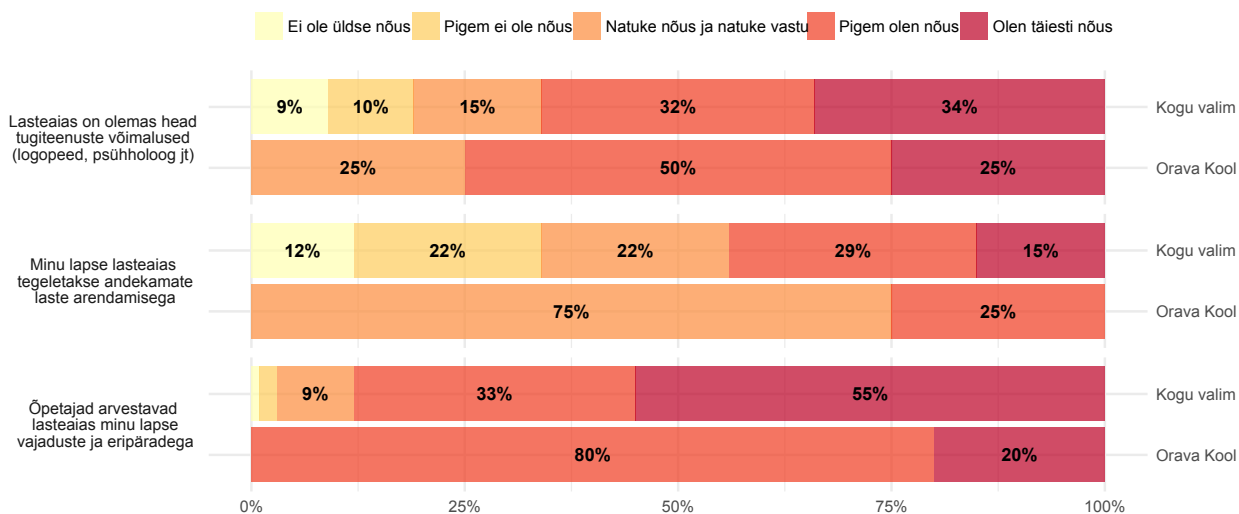
Joonis 12. Lapse vägivallakogemused lasteaias

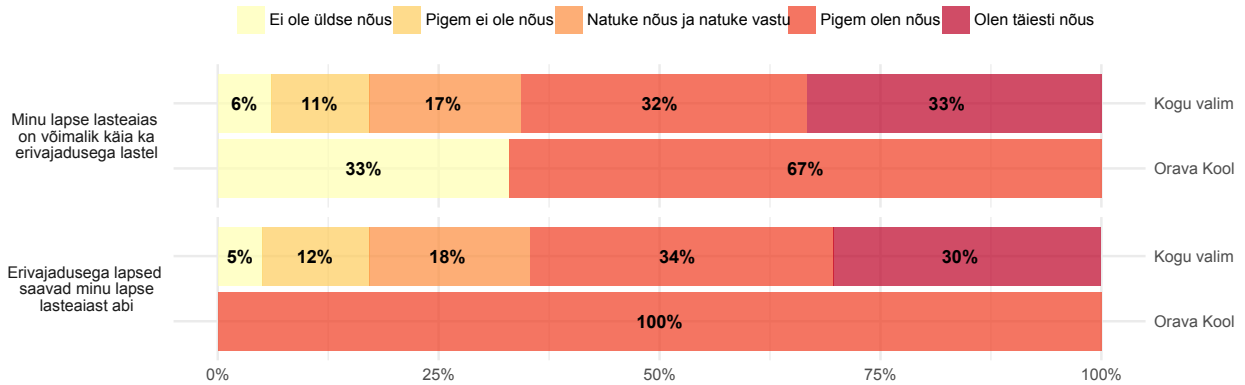
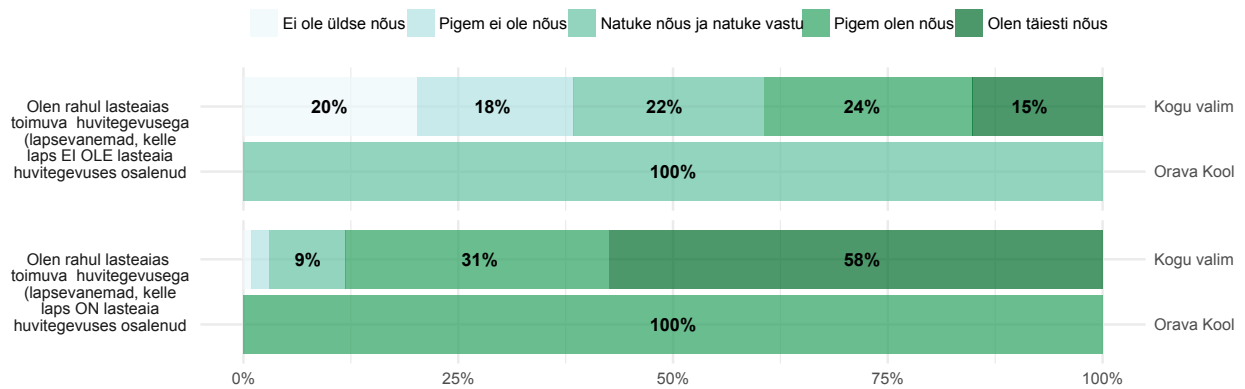
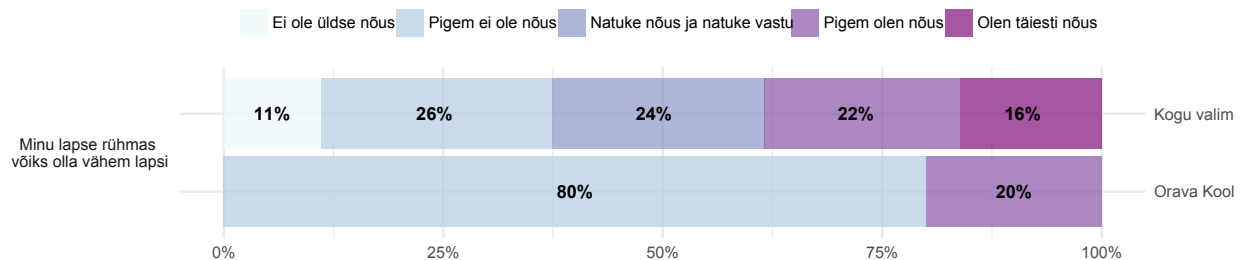

Joonis 13. Vägivallajuhtumitega tegelemine lasteaias

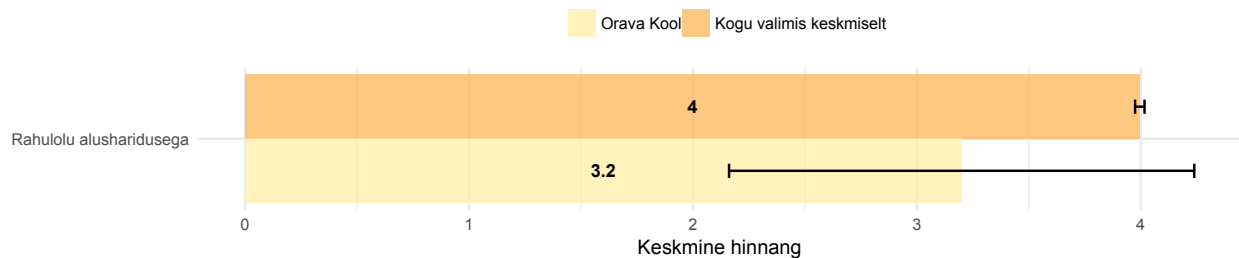

Joonis 14. Tugiteenuste olemasolu

Joonis 15. Erivajadusega laste toetamine lasteaias

Joonis 16. Lapsevanemate rahulolu lasteaia huvitegevusega

Joonis 17. Muud lasteaiakeskkonnaga seotud aspektid

Lapsevanema rahulolu lasteaiaaväliste aspektidega

Joonis 18. Rahulolu alusharidusega: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

Lapsevanema hinnang lasteaia mainele

Joonis 20. Lasteaia maine: hinnangu keskmised ja 95% usaldusvahemikud

